

mtatkki

Hungarian Academy of Sciences
Centre for Social Sciences
Institute for Minority Studies

A PDF fájlok elektronikusan kereshetőek.

A dokumentum használatával elfogadom az
[Europeana felhasználói szabályzatát](#).

BŐVEBB INFORMÁCIÓ:

TÓTH VERONIKA • TANÁCSOS/EU REFERENS

E-mail: veronika.toth@okm.gov.hu, Telefon: 06-1-473-7136

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS MINISZTERIUM

EURÓPAI UNIÓS KAPCSOLATOK FŐOSZTÁLYA

1055 Budapest, Szalay u. 10-14.

Az Európai Unió kezdeményezése

A kultúrák közötti
párbeszéd európai éve

2008

Első kiadás

© Inkei Péter, Tóth Veronika, 2008

KIADJA: KULTÚRPONT IRODA

1075 Budapest, Kazinczy utca 24-26.

Telefon: 06-1-413-7565 • Fax: 06-1-413-7574 • E-mail: info@kulturpont.hu • Honlap: www.kulturpont.hu

FELELŐS KIADÓ: Zongor Attila

FELELŐS SZERKESZTŐ: Zongor Attila

SZERKESZTŐ: Inkei Péter

NYELVI LEKTOR: Bulyovszky Csilla

FOTÓK: Rodolfo Clix (címlap), Dégi Mária (14. old.), Olaf Deussen (27. old.),

Duna Művészeti Társaság (12. és 22. old.), Farkas, Kiégő Izzók (35. old.), Frank Lambrechts (11. old.),

Multikultúra Egyesület (21. old.), Clara Natoli (13. old.), Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal (8. old.)

Summerfest (34. old.), Szandelszky Béla (15. és 24. old.), Djordje Tomic (25. és 30. old.),

Tóth Veronika (10. és 36. old.), Vári Zsolt (16. és 32. old.), young.euro.classic / Bienert (18. és 33. old.)

KIADVÁNYTERV: Grész Kriszta

TÖRDELÉS, NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS: Molnár Mihály

NYOMTATTA: LKL Nyomda

ISBN 978-963-87777-5-1

Budapest, 2008

Kultúr *pont*

KULTÚRPONT IRODA

Inkei Péter - Tóth Veronika

2008 – A kultúrák közötti párbeszéd európai éve

MC 167.914

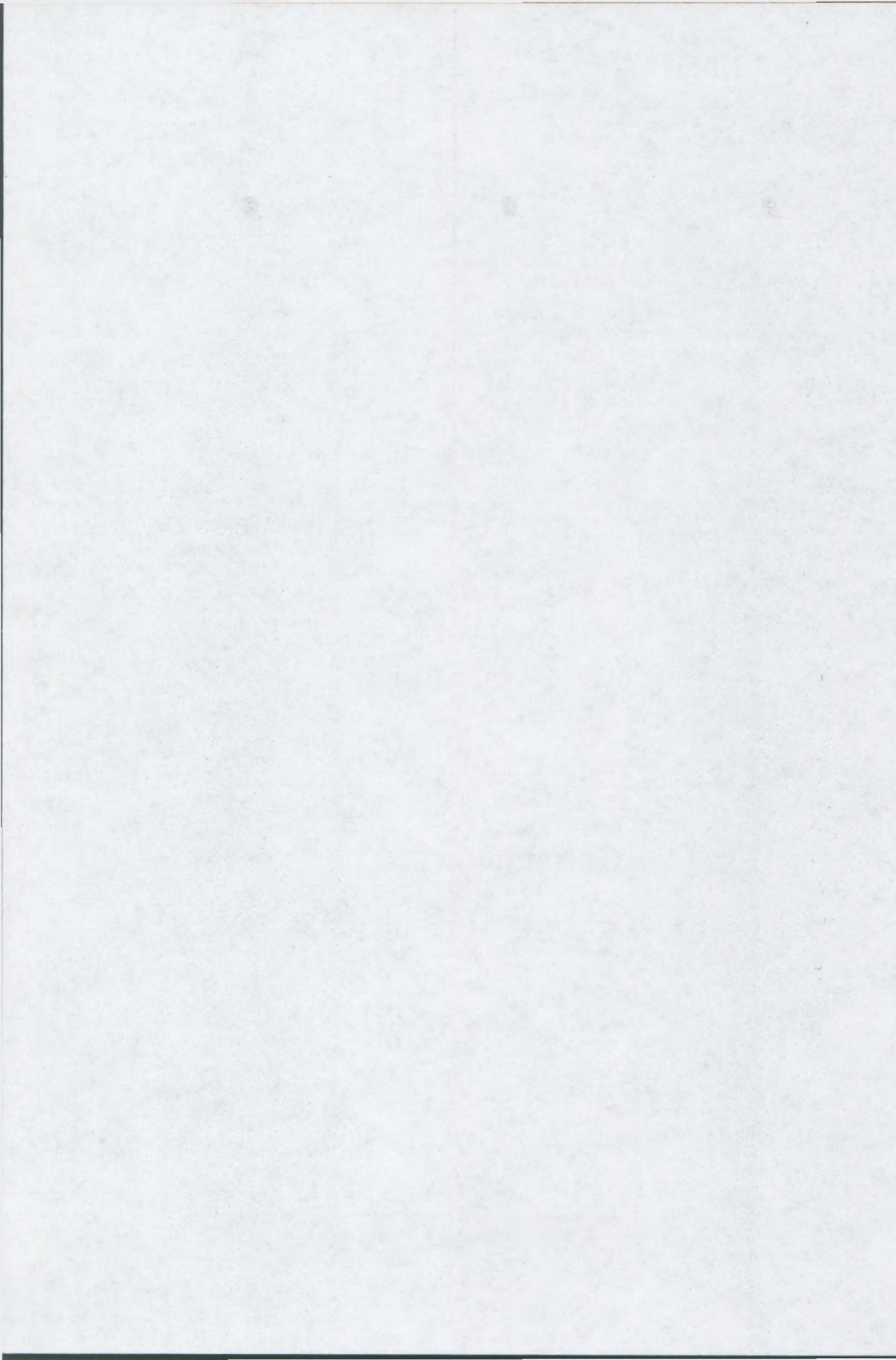
2008

Tartalom

Köszöntő

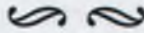
Előszó

1. Az év meghirdetése
2. A kultúrák közötti párbeszéd értelmezése
3. Az év uniós programja
 - 3.1. Támogatott projektek
 - 3.2. Nagykövetek
 - 3.3. Fotópályázat
4. Az év magyarországi programja
 - 4.1. Az év magyarországi fő céljai
 - 4.2. A megvalósítást lebonyolító szervezet
 - 4.3. Ötletpályázat
 - 4.4. Képzés-konferencia
 - 4.5. Az év magyarországi nagykövetei
 - 4.6. Finanszírozás
 - 4.7. A kultúrák közötti párbeszéd megjelenítése
 - 4.8. A kulturális tárca nemzetközi szakterületének az évhez kapcsolódó tevékenysége
5. Jó példák a kultúrák közötti párbeszéd megvalósulására
 - 5.1. A kultúrák közötti párbeszéd helye az európai kulturális politikákban
 - 5.2. Az év közösségi szinten támogatott hét emblematikus projektje
 - 5.3. Válogatás az évhez kapcsolódó projektek köréből
6. A kultúrák közötti párbeszéd helye az Unió egyéb programjaiban
 - 6.1. Az Anna Lindh Alapítvány a Kultúrák Közötti Párbeszédért
 - 6.2. Az „Európa Kulturális Fővárosa” rendezvénysorozat
 - 6.3. A Kultúra program (2007-2013)
 - 6.4. A MEDIA 2007 program
 - 6.5. A Fiatalok Lendületben Program
 - 6.6. Az Európai Unió „Európa a polgárokért” című programja
7. Az Európai Parlament és a Tanács 1983/2006/EK határozata
8. Egység a sokféleségben – beszélgetés Ján Figel' európai biztossal

Ezzel a kiadvánnyal *A kultúrák közötti párbeszéd európai évéről* (2008) kívánunk tájékoztatást adni. Nem programfüzetnek szánjuk, hiszen ilyen kiterjedésű, folyamatosan formálódó tevékenységsorozatnak a mai világunk szellemében nem is létezik lezárt programja: menet közben a megfelelő honlapokról tájékozódva lehet nyomon követni az év eseményeit. Az év előzményeiről, legfontosabb jellemzőiről és az Európai Unió kapcsolódó törekvéseiről szeretnénk ismereteket megosztani.

Az év megnevezésében szereplő *kultúrák közötti párbeszéd* kifejezést gyakran fordítják *interkulturális párbeszédnek*, *dialógusnak*, és találkozni a *kultúraközi*, illetve *kultúraközi* jelzővel is. A személyes ízlés, esetenként a kifejezés fordulékonyága, a szövegkörnyezet stílusa szabja meg, hogy ki melyik szóval él. Kiadványunk a *kultúrák közötti párbeszéd* kifejezést, illetve az *év* fordulatot használja tárgyának, *A kultúrák közötti párbeszéd európai évének* (2008) megnevezésekor.

„Az európai kulturális tér egy varázsdoboz, amely tele van olyan kincsekkel, amelyeket nem is gyanítunk.

Az ihlet, a közös teremtés folyamata a legszebb része ennek a változatos kulturális térnek. Ami igazán izgalmas az új európai kulturális tárházzal kapcsolatban, az az egység sokszínűsége és a sokszínűség egysége.

Olyannak képzelem el az európai kulturális térséget, ahol a sokszínűség nem teher, hanem inkább az ihlet forrása.

Egy nyitott kultúrának hinnie kell saját erejében, tudnia kell, hogy elég gazdag más kultúrák táplálásához, de mégis elég érzékenynek kell lennie ahhoz, hogy gazdagodjon más kultúrák hatásai által.”

Bogyay Katalin nemzetközi szakállamtitkár

1. Az év meghirdetése

A kultúrák közötti párbeszéd európai évének ötlete az Európai Bizottság szlovák tagjának, az oktatás, képzés, kultúra és ifjúság ügyeiért felelős Ján Figel'-nek a nevéhez kötődik, aki már a 2004. szeptemberi európai parlamenti meghallgatásán előterjesztette az elképzelést. Az uniós döntéshozatali gyakorlathoz képest szokatlan egyetértéssel és gyorsasággal vezetett az út az Európai Parlament és az Európai Tanács 2006. decemberi együttes határozatáig, amely a 2008. évet a *kultúrák közötti párbeszéd európai évének* nyilvánítja. (A határozatot kötetünk végén közelebbről bemutatjuk.)

Az év keretében arra buzdítják a földrészek lakóit, hogy használják ki az Európa kulturális örökségéből származó előnyöket, és tanuljanak a különböző kultúrák hagyományából és a sikeres példákból. Egymás kultúrájának, értékeinek, de akár problémáinak és kételyeinek megértése, az egymás iránti kíváncsiság és nyitottság a kulcsa annak, hogy népek, országok ne ellenségként tekintsenek egymásra.

Az uniós program fő célkitűzése az, hogy felhívja a figyelmet a kultúrák közötti párbeszéd fontosságára, és akciókat, kampányt folytasson a kulturális kölcsönhatások elősegítéséért, azért, hogy a tolerancia és a kulturális sokszínűség hosszabb távon fenntartható legyen.

A kultúrák közötti párbeszéd hozzájárul olyan uniós stratégiai célkitűzések megvalósításához is, mint az európai polgárok nyitottságának előmozdítása, a lisszaboni stratégiában lefektetett célkitűzések, vagy a növekedést eredményező és munkahelyeket teremtő kreatív gazdaság ösztönzése. A program mozgósíthatja az uniós polgárokat és elsősorban a fiatalokat a párbeszédben való részvételre, ezáltal egy közös értékeken és sokféleségen alapuló, aktív európai társadalom megteremtésére.

A cél tehát a szektorokon átívelő együttműködés előmozdítása, a kultúrák közötti párbeszédet az oktatás, a civil szféra, az ifjúság, az esélyegyenlőség, a szociális ügyek területén is ösztönözni kívánják.

Az európai népek és kultúrák összetartozását és sokszínűségét tükrözi a párbeszéd évéhez választott jelmondat, az *Együtt a sokféleségben*.

A párbeszéd éve a tematikus évek sorába illeszkedik: a 2007-es *Egyenlő esélyek mindenki számára európai évet* követi, és megelőzi a 2009-es *Kreativitás és innováció évét*.

Honlap:

A határozat magyar nyelven:
http://www.interculturaldialogue2008.eu/fileadmin/downloads/documents/240-officialdocuments/legal_basis/legal_basis_HU.pdf

2. A kultúrák közötti párbeszéd értelmezése

„Egyértelmű, hogy Európa olyan jelentős kihívások előtt áll, amelyek a kultúrák közötti kapcsolatokban gyökereznek.

A 2008-as európai év jó lehetőséget nyújt arra, hogy tanulmányozzuk, hogyan lehet javítani a kultúrák közötti párbeszédet és a kultúrák közötti kapcsolatokat.

Ez rendkívül bonyolult feladatnak tűnhet. 50 évvel ezelőtt még az az elképzelés is elérhetetlennek tűnt, hogy az európai integrációval sikerül közelebb hozni egymáshoz Európa különböző népeit. Ma már láthatók az Európai Unió eredményei, valamint az a kiemelkedő siker, amelyet az uniós Európa egyesítésében elért. Ezért szembe tudunk nézni, és szembe is kell néznünk a kontinens kulturális és vallási sokszínűségéből fakadó kihívásokkal.

Nem véletlenül döntöttünk úgy, hogy az európai év jelmondata *Együtt a sokféleségben* lesz.”

Ján Figel'

Ján Figel', a kultúrák közötti párbeszéd európai évét kezdeményező európai biztos kihívásokról, bonyolult feladatokról, javításra szoruló kapcsolatokról tesz említést. Szokatlan tárgyilagosság a kulturális diplomácia világában. Különösen egy közép-kelet-európai polgártól, hiszen térségünket kevésbé jellemzik a kulturális különbözőségekből is táplálkozó, illetve ilyen köntöst öltö konfliktusok, mint amik az elmúlt egy-másfél évtizedben a társadalmi szakítászilárdságot veszélyeztető váltságokba torkolltak tőlünk nyugatabbra vagy délre-délkeletre. Az ebben a kérdéskörben születő első magas szintű európai dokumentum nem véletlenül viselte a *Nyilatkozat a kultúrák közötti párbeszédéről és a konfliktusok megelőzéséről* címet. (2003-ban fogadták el az 1949-es alapítású, negyvenkilenc államot tömörítő Európa Tanács opatijai tanácskozásán.)

A kultúrák közötti párbeszéd fontosságának a felismeréséhez, így a 2008-as év meghirdetéséhez vezet az indítékok között lényeges különbségek vannak. Az Unió régi tagállamaiban a bevándorlók – a vendégmunkások, a többi földrészről érkező politikai és gazdasági menekültek – beilleszkedése, az „eredeti” európaiak és a jövevények

együttélése jelenti a fő kihívást. Ezzel szemben a balkáni térségben évszázadok óta együtt élő nemzetek, nemzetiségek között törtek ki véres háborús konfliktusok.

Mi, magyarok (magyarországi polgárok vagy a „határon túl” élők) elsősorban a nemzeti, kulturális és etnikai kisebbségek jogai és ezek érvényesülése iránt vagyunk érzékenyek, hiszen e téren vannak személyes vagy családi tapasztalataink. Valószínűleg csak idő kérdése, és a migrációs kihívásokkal is a mainál nagyobb mértékben kell majd szembenéznünk és megbirkóznunk.

Az önazonosság megőrzése, a hagyományok védelme érték. Mások önazonosságának, hagyományainak megismerése és tisztelete olyan erény, aminek gyakorlása minket is gazdagít. Higgyünk benne, hogy az eltérő kultúrák kölcsönös ismerete segít az érdekkülönbségek és a távolságok áthidalásában. Bizzunk abban, hogy a sokféle kultúra alkotta színes szóttes Európát vonzóbbá és sikeresebbé teszi. Nekünk is, Európának is fontos, hogy a mi kultúránk minél több szálon illeszkedjen Európa kulturális szóttesébe. A kulturális érvényesülés kétoldalú folyamat: tőlünk is nyitottságot tetelezz más népek, más földrészek kultúrája iránt.

A kulturális értékek kölcsönös megbecsülésen és érdeklődésen alapuló csereje a kultúrák közötti párbeszéd első fokozata, a passzív multikulturalizmus eszménye. A 2008-as év ennél többet tűz célul, a kultúrák közötti tevékeny párbeszédet, ami értékeli a befogadást és kölcsönhatást, s ennek érdekében tudatos hangsúlyt fektet a nyitottságra és a más kultúrák iránti készség (az interkulturális kompetencia) fejlesztésére.

A kultúrák közötti párbeszédnek ennél is intenzívebb, harmadik fokozatát képviselik azok a törekvések és jelenségek, amikor a különböző kultúrák egymásra hatásából új minőség, új érték születik. Valójában az általunk ismert kezdetektől mindmáig ilyen megtermékenyítések és átlenyegülések jellemezték nagyobb részben a művészetek és az emberi gondolat fejlődését. A kiemelkedő alkotóknak – köztük a tiszta értékekért sikraszálló géniuszok, mint Bartók Béla számára is – a kölcsönhatás az alkotás természetes közege. Az átvetel és a beolvasztás a kulturális élet minden szintjén és területén napi gyakorlat, és egyre nyitottabbá váló világunk ösztönzi, feltételeivel megkönnyíti a kulturális fúziókat és kölcsönhatásokat.

A kulturális sokszínűség jelszava mögött kettős ellentmondás húzódik meg. Új kulturális minőség és érték nehezen születik erős külső hatások nélkül. Ugyanakkor az erős külső hatások a szemünk láttára oltanak ki fontos minőségeket és értéke-

ket. Egyensúlyt kell képezni a karakteres különbözőségeket megőrző önazonosságok védelme és a kultúrák közötti párbeszéd új minőségeket szülő interaktív megnyilvánulásai között. További paradoxon, hogy a hagyományörző identitások oltalma esetében is fontos cél a megmutatkozás, ami együtt jár a kulturális fúzióra csábítással.

A kultúrák közötti európai párbeszéd magasabb szintre emelésén fáradozóknak még ennél is súlyosabb ellentmondásokkal kell megbirkóznuk. Hittel és meggyőző példákkal kell szembeszállni azokkal a kételyekkel, amelyek a kulturális párbeszéd remélt hatásait övezik. Mit érhet el a kultúrák közötti párbeszéd a tömeges szegénységgel, az évszázados sérelmekkel, a zsigeri előítéletekkel és az elkülönülő vakbuzgósággal szemben? A kulturális együttműködésbe vetett hit erősítése és a meggyőző példák felmutatása képezik a 2008-as év legfontosabb céljait.

Honlapok:

A kultúrák közötti párbeszédre vonatkozó dokumentumok, elemzések és egyéb források gazdag gyűjteménye található a következő internet címen: <http://www.culturalpolicies.net/web/intercultural-dialogue-resources.php>

Az Eurobarométer felmérése a kultúrák közötti párbeszédéről: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_217_sum_en.pdf

„Hétköznapi diskurzusainkban a kultúra gyakran úgy jelenik meg, mint az emberi szellem különleges megnyilvánulási formája, mint valamilyen művészeti, népművészeti, esetleg tudományos alkotás vagy jelenség. Pedig a kultúra nem csupán egy-egy gyönyörködtető műalkotást – verset, képet, zeneművet – jelent, hanem még ennél is többet, meghatározza azokat a legáltalánosabb kereteket, ahogyan gondolkodunk.

A kultúránk tartalmazza a tapasztalatainkat, hagyományainkat, azokat az értékeket, amelyek szerint élünk, sőt azokat a kimondatlan feltételezéseket is, amelyek szerint a világot felfogni gondoljuk. Tehát ha egy másik kultúrában élő társunkkal párbeszéd alakul ki közöttünk, érdekes új világok nyílnak meg előttünk. Ez a kultúrák közötti vagy interkulturális kommunikáció gyakran járhat konfliktusokkal, de ha felkészültek és nyitottak vagyunk, sokat tanulhatunk is belőlük, és a párbeszédben részt vevők korábban ismeretlen új élményekre is fogékonyra válhatnak.”

Czachesz Erzsébet, egyetemi tanár

ELTE Interkulturális Pszichológiai és Pedagógiai Központ

Az EU közvélemény-kutató szervezete, az Eurobarométer 2007 novemberében végzett felmérésében a következők derültek ki arról, hogy mi jutott először a megkérdezett európai polgárok eszébe a „kultúrák közötti párbeszéd Európában” kifejezés hallatán:

- 23%: Különböző közösségek közötti kommunikáció
- 13%: Együttműködés, kölcsönösség, nemzetek közötti mozgás
- 11%: eltérő kultúrák ismerete és megértése
- 10%: Kulturális események és élmények
- 9%: Együttélés és kulturális sokszínűség
- 8%: Közös európai kultúra
- 5%: A nyelvi sokszínűség kezelése
- 4%: Tolerancia, egyenlő jogok
- 3%: Tanulás, tájékozódás, gondolatok cseréje
- 3%: Politikai, gazdasági párbeszéd
- 3%: Bevándorlás, kisebbségek
- 1%: Hagyományörzés
- 8%: Egyéb

3. Az év uniós programja

Az Európai Bizottság nem statikusan képzelte el az évet. Nem részleteiben kidolgozott forgatókönyvvel készültek, amit precíz menetrend szerint végrehajtanak: az év magyarul is olvasható uniós honlapja napról napra változik. Kiemelkedő csúcsmegrendezvények helyett kisebb események és megnyilvánulások füzérével kívánják érzékeltetni, hogy 2008-nak mind a 366 napján történik, elhangzik, látszik valami, ami a kultúrák közötti párbeszéd fontosságára, előnyeire és módozataira utal. A szervezők eltökélt szándéka volt, hogy a lehető legtöbb partnerrel társuljanak, kivel kisebb, kivel nagyobb mértékben. A dinamikus, változó és sok irányban szerteágazó programszervezésből következően nem könnyű áttekinteni az év kínálatát.

A kultúrák közötti párbeszéd európai éve – 2008 célja, hogy felhívja a figyelmet a kultúrák közötti párbeszédre és előmozdítsa a dialógust. További cél, hogy elősegítse egymás kölcsönös megértését, közelebb hozza egymáshoz Európa polgárait, az Európában élő népek kulturális

sokféleségén keresztül hirdesse az európaiság eszméjét, és törekedjen az európai összetartozás érzésének megerősítésére.

Az események jelentős hányada tanácskozás és vitaulés: ez azonban összhangban van azzal, hogy a közös cselekvést megelőzően számtalan dolog vár tisztázásra és kibeszélésre Európa különböző hátterű, kultúrájú és felfogású lakói között. A teljes kínálatot számba véve azonban a kulturális, művészeti események vannak többségben.

3.1. Támogatott projektek

A Bizottság tisztában van a kérdés bonyolultságával és horderejével. Ezért a programban foglalt projektektől elsősorban nem azt várja, hogy érzékelhető konkrét változást eredményezzenek. A támogatott akciók fő rendeltetése az, hogy ötleteket, követhető mintákat nyújtsanak az év elmúltával folyó kulturális együttműködéshez. (A költségvetés egynegyedét fordították egyedi projektek támogatására.)

Az uniós program három szinten valósul meg:

1. **Közösségi szintű akciók:** melyek a program végrehajtásának európai szintű feladatait foglalják magukban (információs kampány, oktatási anyagok terjesztése, internetes portál üzemeltetése, felmérések, tanulmányok).

2. **Közösségi szintű támogatott akciók:** európai szintű emblematis események; a beérkezett sok száz javaslatból hetet emeltek ki központi támogatásra (a költségek 80%-áig terjedően), ezeket a 21-22. oldalakon mutatjuk be. Köztük van az a három is, amelyben magyar szervezet is szerepel. Az unión kívüli együttműködést példázza tíz további projekt: ezek mindegyike a Közel-Kelettel, illetve az arab világgal kapcsolatos.

3. **Nemzeti szintű támogatott akciók:** tagállamonként egy-egy javasolt program 50%-os támogatásban részesült.

Az év programjának részét alkotja továbbá az a nyolcvanhét projekt, amely a Bizottság valamely

részlegével vagy programjával közös támogatásban részesül, az alábbi nyolc témakör valamelyikében:

- A kultúra és a média
- Kisebbségek
- Migráció
- Vallás
- Oktatás és tudomány
- A munkahely
- Többnyelvűség
- Ifjúság

A legnagyobb számú projekt (huszonhat) az oktatás és tudomány területén jött létre, ezeknek éppen a felében, tizenhárom esetben van magyar résztvevő. Sok projekt szerepel a kultúra és a média kategóriában, ezek közül azonban csak négynek van magyar vonatkozása. Összességben a nyolcvanhét közül húsz projektben vesz részt magyarországi szervezet – olykor fő felelősként. A 22-25. oldalakon olvasható válogatáshoz ezek közül is merítettünk.

Az év honlapja teret nyit számos európai szervezetnek, amelyeknek az évhez kapcsolódó programjai, üzenetei innen érhetők el. Ennél is nagyobb szerepet kapnak az uniós tagállamok, ahol nemzeti koordináló testületek jöttek létre az év előkészítésére és megszervezésére.

3.2. Nagykövetek

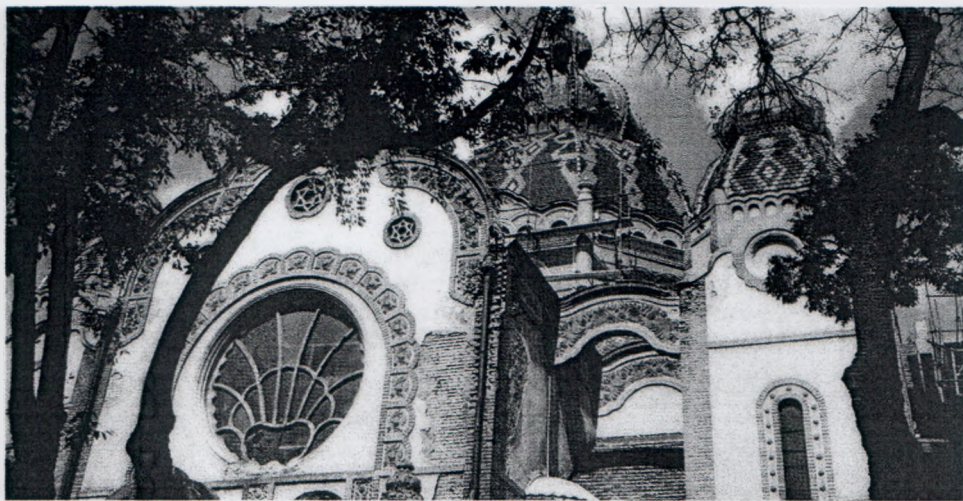
Fontos szerepet szánunk az év nagyköveteinek. Ők olyan jól ismert közéleti személyiségek, akik elkötelezettek a kultúrák közötti párbeszéd európai évének kitűzött céljai iránt. A nagykövetek támogatásukkal járulnak hozzá az év sikeréhez. Mivel a program kitüntetett címtettjei a fiatalok, a nagykövetek kiválasztásánál szempont volt, hogy a körükben is ismert és kedvelt személyiségekhez tudják kapcsolni az év céljait és üzeneteit.

- Abd Al Malik francia rap/slam énekes
- Charles Aznavour francia énekes
- Paulo Coelho brazil író
- Jean-Pierre és Luc Dardenne belga filmrendezők
- Jack Martin Händler szlovák karmester
- Agnieszka Holland lengyel rendező és forgatókönyvíró

- Henning Mankell svéd író és forgatókönyvíró
- Adam Michnik lengyel író, Szolidaritás-aktivista és a Gazeta Wyborcza főszerkesztője
- Radu Mihăileanu román származású francia filmrendező
- Marko Peljhan szlovén médiakutató és -művész
- Marjane Satrapi iráni születésű, Párizsban élő képregényszerző, író
- Jordi Savall spanyol csellista és viola da gamba játékos
- Fazıl Say török zongoraművész, zeneszerző
- Marija Serifović szerb énekesnő

3.3. Fotópályázat

„Kultúra az utcámon” címmel az Európai Bizottság fotópályázatot hirdetett *A kultúrák közötti párbeszéd európai éve 2008* alkalmából. A cél olyan fotók kiválasztása, amelyek a kulturális sokféleséget, a különböző kultúrák közötti kommunikációt és kapcsolatokat jelenítik meg utcai pillanatfelvételek formájában.

„A tolerancia a kulturák közötti párbeszéd lényege. De a tolerancia nem jelent közönyt. A tolerancia a saját vélemény védelmét jelenti, és azt, hogy meghalljuk másokét, és tiszteljük a meggyőződésüket. Ha nem lehetséges elfogadni mások nézeteit, mindazonáltal szükség van a tiszteletükre, az eszmék békés cseréjére, és ahol csak lehetséges, a közös cselekvés alapjainak a megteremtésére. A közöttünk lévő közös alapokat kell hangsúlyozni, a közös értékek lényegét, ezen belül mindenképp az emberi méltóságot és az elidegeníthetetlen emberi jogokat.

A párbeszédrel együtt jár a meghallgatás, a találkozás, a megértés, az eszmecsere és, ha csak lehetséges, a közös cselekvés. Csak az egyének közötti nyílt eszmecsere vezet megbékéléshez és egymás megértéséhez.

A párbeszédnek mindenképp őszinteségre kell alapulnia. Az ilyen párbeszéd megköveteli minden társ méltóságának, vallási meggyőződésének és nézeteinek a tiszteletét, jóllehet ez semmiképp nem jár együtt a népek közötti kulturális különbségek főlészámolásával. Meg kell értenünk, hogy a békés sokszínűség a kölcsönös gyarapodás és erő forrása.”

Hans-Gert Pötering, az Európai Parlament elnöke

4. Az év magyarországi programja

4.1. Az év magyarországi fő céljai

A hazai programból a következő prioritások emelhetők ki:

- az Európai Bizottság által kitűzött célok megvalósítása nemzeti szinten;
- a kulturális sokszínűség ünneplése, erős hangsúllyal az új európai uniós (és a nem EU-tag) szomszédaink és a magyarországi kisebbségi kultúrákon;
- a kulturális, oktatási szervezetek, a fiatalok bátorítása arra, hogy részt vegyenek európai programokban, hálózatokban, és fejlesszék fogékonyságukat az eltérő kultúrák iránt (szakmai kifejezéssel: az interkulturális kompetenciájukat).

4.2. A megvalósítást lebonyolító szervezet

Az év programjának előkészítésével, összehangolásával és lebonyolításával az Oktatási és Kulturális Minisztérium Gáncs Andrea független szakértőt, valamint a KultúrPont Irodát bízta meg. Ez utóbbi pályázati tanácsadással, kiemelt rendezvények, valamint képzések szervezésével, továbbá nyomtatott és elektronikus kiadványokkal segíti közel kilencezer partnere munkáját. Az évvel kapcsolatos teendőkből részt vállalnak a minisztérium és más tárcák érintett szakterületei, valamint az uniós szinten kijelölt médiaügynökség hazai irodája.

4.3. Ötletpályázat

A koordinálással megbízott iroda arra törekedett, hogy minél több, a témával kapcsolatos kezdeményezést gyűjtsön össze és adjon közre. Ennek érdekében a minisztérium és az iroda 2007 júni-

usában széles körű felhívást tett közzé kulturális, oktatási, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek körében. októberi beadási határidővel. Az ötletpályázaton körülbelül negyven projekt (konferenciák, fesztiválok, kiállítások, oktatási projektek, nemzetiségi programok) került hivatalosan az év esernyője alá, és további közel negyven használhatja az év logóját. A hivatalos programoknak a KultúrPont Iroda segít abban, hogy minél szélesebb nyilvánosságot kapjanak.

4.4. Képzés-konferencia

A program koordinátorai szeretnék, ha a projektek, programok vezetői profitálnának az évből oly módon, hogy módszertani ismereteket szereznek, megismerkednek a nemzetközi irányzatokkal és az európai projektekkal. Kiemelt cél, hogy az év végére kialakuljon azoknak a projektvezetőknek a hálózata, akik Magyarországon a témával foglalkoznak. A programok színvonalas megvalósításában azzal segítenek az európai év koordinátorai, hogy a projektvezetőket meghívják 2008 folyamán egy nemzetközi és hazai szakemberek által vezetett, a kultúrák közötti párbeszédéről szóló munkatalálkozóra, *egy interaktív konferenciára*.

E tanácskozás konkrét célja az, hogy a projektek szervezői tisztában legyenek a témával, a fogalmakkal, nemzetközi szakemberekkel, jó példákkal találkozhassanak és hasznos tudást kapjanak az interkulturális projektek mibenlétéről és szervezéséről. Fontos az is, hogy a konferencia ösztönözze a különböző ágazatok, illetve nemzedékek közötti párbeszédet. A konferenciának biztosítania kell, hogy a projektvezetők értsék az év céljait és a későbbiekben is képesek legyenek az év céljait tovább éltető projektek lebonyolítására.

4.5. Az év magyarországi nagykövetei

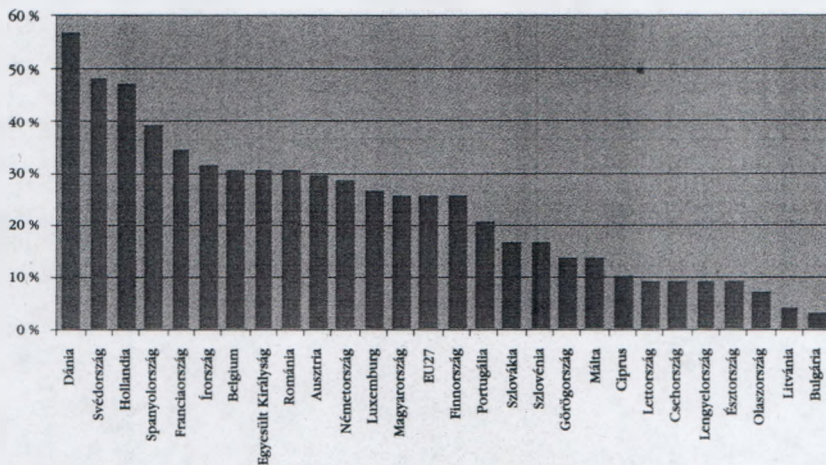
Magyarországon is felkértek ismert közszereplőket, művészeket és sportolókat arra, hogy nagykövetekként legyenek az év arcai, üzeneteinek és céljainak közvetítői. A hazai nagykövetek felkérésekor fő szempont volt, hogy ismertségük, törekvéseik, valamint eddig elért

eredményeik révén hozzájárulhassanak ahhoz, hogy az interkulturális párbeszéd gondolatköre a figyelem középpontjába kerüljön és minél szélesebb rétegekhez, különösen a fiatalokhoz eljusson. A kiválasztott nagykövetek szakmai és személyes tapasztalataiknak köszönhetően már kapcsolatba kerültek más kultúrákkal, így a kultúrák közötti párbeszédet hitelesen, meggyőződéssel közvetíthetik. Végül a szinergia jegyében fontos volt az is, hogy különböző szakmai háttérrel rendelkezzenek, olyan területeken tevékenykedjenek, amelyek illeszkednek az uniós program fő területeihez (ez esetben ezek a művészetek és a sport), valamint egyaránt legyenek budapesti és vidéki fiatalok.

A hazai nagykövetek:

- Kelemen Barnabás és Kokas Katalin hegedűművészek,
- a Kerekes Band zenekar,
- Polgár Judit nemzetközi sakknagyemester,
- Varga Dániel vízilabdázó.

A megkérdezett magyarok huszonöt százaléka szerint a fiataloknak nem kell szigorúan követniük a családi hagyományokat, és hasznos a számukra, ha eltérő származású és vallású társakkal érintkeznek. Ez a „nyitottsági mutató” éppen egybeesik az Eurobarométer 2007. novemberi felmérésének uniós átlagával.

Nyitottsági mutató az EU 27 tagországában

4.6. Finanszírozás

A program tízmillió eurós teljes uniós költségvetésének harminc százalékát, azaz hárommillió eurót szánnak a nemzeti szintű akciók megvalósítására a huszonhét tagországban. A Bizottság meghívásos pályázatot írt ki a tagállamok nemzeti koordinációs szervezeteinek. Magyarországról a pályázatot a KultúrPont Iroda nyújtotta be. Amennyiben biztosítjuk az uniós támogatással megegyező összegű önrészt, hazánk lehívhatja a pályázaton elnyert uniós pénzt (104 ezer eurót, azaz kb. 26 millió forintot). Az év magyarországi megvalósításának társfinanszírozója az Oktatási és Kulturális Minisztérium.

4.7. A kultúrák közötti párbeszéd megjelenítése

A minisztérium és a hazai koordinációs szervezet tárgyalásokat folytatott kulturális és oktatási intézmények, alapok vezetőivel, kuratóriumaival arról, hogy a kultúrák közötti párbeszéd gondolköre jelenjen meg prioritásként

a 2008-as kiírásokban. A fiatalok és a lakosság más rétegeinek hatékonyabb elérése, mozgósítása szempontjából fontos továbbá, hogy a nagyszabású rendezvényeken, fesztiválokon szintén külön figyelem irányuljon a kultúrák közötti párbeszéd kérdéskörére.

Az év hazai programjának része egy nemzeti szintű kommunikációs kampány, amely illeszkedik az európai szintű hasonló törekvésekhez, azzal a céllal, hogy ráirányítsa a figyelmet a kultúrák közötti párbeszéd gondolkörére és a kultúrák közötti együttműködés jelentőségére, ösztönözzön az interkulturális párbeszédben való részvételre. A kampány kiemelt célcsoportja a fiatalok és külön hangsúllyal a vidéki lakosság.

A párbeszédre irányuló kampánynak része az Anna Lindh Alapítvány a Kultúrák Közötti Párbeszédért „1001 akció a párbeszédért” címet viselő programja. Ennek keretein belül 2008 májusában – minden euromed-partnerszóhoz hasonlóan – hazánkban is sokrétű rendezvényekkel ünneplik a párbeszédet, amelyek csúcspontja a 2008. május 22-i „Párbeszéd éjszakája”.

4.8. A kulturális tárca nemzetközi szakterületének az évhez kapcsolódó tevékenysége

A 2008-as uniós év programjában való közreműködésen kívül az Oktatási és Kulturális Minisztérium nemzetközi részlege rendszeres tevékenységével is sokat tesz a kultúrák közötti párbeszéd megvalósítása érdekében, többek között a kétoldalú kulturális diplomáciai és az uniós kapcsolatok ápolásán keresztül. Ezen túl szakállamtikársága a külföldi magyar kulturális évadokon keresztül is hozzájárul a kultúrák dialógusához, illetve ahhoz, hogy erősödjön a magyar kultúra ismertsége Európában és Európán kívül is. A 2007-2009-es időszak főbb állomásai a németországi *Ungarischer Akzent*, a *Szabadság, szerelem* című kínai évad, az indiai *Magyar Masala – Fókuszban a magyar kultúra* című programsorozat, valamint a New York-i és a washingtoni kulturális évad.

A magyar kulturális intézetek egyre bővülő

hálózata, amelyet a Balassi Bálint Kulturális Intézet koordinál, ugyancsak fontos szerepet játszik a magyar kulturális jelenlét erősítésében, valamint abban, hogy hazánk még hatékonyabban legyen részese a nemzetközi kulturális együttműködésnek és a kultúrák közötti párbeszédnek.

Honlapok:

További információk az év hazai és uniós honlapján: www.parbeszed2008.eu

www.dialogue2008.eu

Vélemények. 100 gondolatébresztő, egyperces riport a kultúrák közötti párbeszédéről:

<http://www.youtube.com/kulturpont>

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium honlapja

www.okm.gov.hu

Az Európai Bizottság Oktatási és Kulturális

És Ifjúságügyi Főigazgatóságának honlapja:

www.ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_en.html

„A 2008-as évnek az a legnagyobb tétje, meg tudja-e értetni, el tudja-e fogadtatni, hogy egy olyan kérdéstről van szó, amely ma a világban mindenkit érint, hiszen mindenki szükségszerűen többé vagy kevésbé kulturálisan sokszínű világban él, akár Dél-Amerika esőerdőinek mélyén, akár egy alföldi kis tanyán lakik. Nem arról van szó, hogy a határok eltűntek volna, de jócskán átalakultak, és áteresztőbbé váltak, mint az elmúlt századokban valaha voltak. Ugyanakkor a mai fokozott és felgyorsult kulturális keveredés rávilágít arra is, hogy az emberek valójában sohasem éltek elszigetelt kultúrákban, mindig is tanultak egymástól, kereskedtek és házasodtak egymással. Ez a titka a világcivilizációnak, amiben élünk – túlzás nélkül ez a titka annak, hogy emberi lényekként mostanáig túlélünk. Az interkulturális párbeszéd voltaképpen a másikkal való találkozást jelenti, és ezt a találkozást senki sem kerülheti el. Erre törekedni sem nagyon érdemes, hiszen a másik a kulcsa annak, hogy saját magunkat megértsük, saját magunkat meghaladjuk.

A kulturális találkozások azonban nemcsak ígéretet jelenthetnek az emberiségnek, hanem veszélyt is, ahogy arra a sajtó nap mint nap rámutat. Mert a másokra, ha egyszer már nevet találtunk rá, könnyű rámutatni, felelőssé tenni, ellenségé tenni. A 2008-as év akkor lenne igazán sikeres, ha elgondolkodtatna azon, milyen világban szeretnénk élni, abban, amelyben a (civilizációk) harcba szállnak egymással, vagy abban, amelyben a Mi és az Ők nem egymást kizáró fogalmak. A legjobb persze az lenne, ha még arra is ráébredtene, hogy az, hogy ez a világ milyen lesz, rajtunk is múlik.”

Szántó Diána, az Artemisszió Alapítvány elnöke

befolyásolták az újonnan érkezők egy ország kulturális, társadalmi és nyelvi viszonyait, és hangsúlyozzák a változatos Európa előnyeit.

• *Kultúra a sarkon túl - kultúrák közötti közösségi tevékenységek európai hálózatának megteremtése*

A prágai Multikulturális Központ által szervezett projekt középpontjában a helyi közösségek állnak, mert a gyakorlatban ezen a szinten valósul meg a társadalmi kirekesztés, ami veszélyezteti a társadalom egységét. Ennek megakadályozására hozzák létre a „Helyi integráció.cz” weboldalt, melynek célja, hogy a látogató virtuálisan járhassa be a sokszínű európai környezetet, valamint hogy Csehország és Szlovákia legfőbb információs bázisa legyen a kisebbségi integráció területén. Fiatal, médiaszakos tanulók dokumentumfilmet készítenek a témában, „Az én utcám, a te utcád” címmel, illetőleg megrendezik a „Kultúrák párbeszéde” című fesztivált is.

• *Idegen*

Az amszterdami Európai Kulturális Alapítvány ifjúsági videóprojektje egymillió fiatal számára teszi lehetővé, hogy egy közös fórumon kifejezzék és megoszthassák egymással véleményüket.

A kultúrák és a nemzedékek közötti párbeszéd új eszközeit ötvöző StrangerFestival kezdeményezés révén a fiatalok kapcsolatba léphetnek egymással, megtanulhatják, hogy az együttélésünkről szóló vitákban ők is aktívan részt vehetnek és szerepet vállalhatnak a társadalom jövőjének formálásában. Internetes videóarchívum, munkatalálkozó, nemzetközi fesztivál, webhely és videó pályázat révén valósul meg e határokon átnyúló, újszerű együttműködés, amelynek népszerűsítéséhez az európai kulturális szervezetek hálózata és a közszolgálati médiumok is hozzájárulnak.

• *Alkalmazkodva másokhoz: batárok, identitások és kultúrák Európában*

A római Babelmed kulturális egyesület projektje a publicisztika, a kutatás és a dizájn eszközeivel hivatott elősegíteni a fiatalok közötti kölcsönös megértést, elfogadást és párbeszédet. A már meglévő honlapokon megjelenő, a kultúrák közötti párbeszédéről szóló cikkeken, szemináriumokon, beszélgetéseken keresztül irányítják a fenti témákra a figyelmet és ösztönzik a közgondolkodást. A kezdeményezés művészeti és kreatív eseményei (színházi előadások, dokumentumfilm-sorozat és virtuális fesztivál) során alkalom nyílik a kultúrák

közötti párbeszéd megünneplésére, a bevándorló közösségek kultúrájának a megismertetésére és fiatal művészek és újságírók bemutatására.

• *„éntemi”-énk a világ (iyouwe)*

A brüsszeli Menuhin Alapítvány projektje első-sorban iskolákat, iskolásokat céloz meg, hogy egy közös képzeletbeli világ kialakítása érdekében mesemondók, képzőművészek, zenészek és általános iskolások részvételével megvalósuljon a kultúrák közötti párbeszéd. A gyerekek megismerhetik más országok kultúráját, mesélhetnek a saját kultúrájukról, majd a történeteket egy másik országban a művészetek segítségével feldolgozzák. Egy budapesti művészeti oktatási szeminárium és a brüsszeli záróesemény keretében alkalom nyílik a tapasztalatok cseréjére, módszertani és multikulturális ismeretek átadására, és pedagógiai segédesszközöket is létrehozni. Rádió-, illetve televízióműsorokon keresztül a projektet még nagyobb közönséghez kívánják eljuttatni.

5.3. Válogatás az évhez kapcsolódó projektek köréből

Az év előkészítéseként az Európai Bizottság 2006-ban pályázatot írt ki figyelemre méltó projektek számára. A mintegy száz benyújtott munkából huszonkilencet választott ki, ezeket egy kiállítás keretében, illetve egy kiadványban tette ismertté. Az Európa Tanács ezzel egy időben kezdte el a széles körű ismertségre és követésre alkalmas akciók gyűjtését, aminek az eredményét, mintegy ötven projektet a Compendium internetes honlapon tették közzé. Ezekből, és a 13. oldalon ismertett nyolcvanhét projekt közül adunk közre egy szemelvényes válogatást a következő oldalakon.

Olyan projekteket választottunk, amelyekben megvalósulnak azok a jellemzők (némelyikben több, másokban kevesebb), amelyek az év célkitűzéseit leginkább megtestesítik: a többség és a kisebbség értékeit vegyítik, képviselőik között élő kapcsot létesítenek, új minőségű kul-

turális megnyilvánulásokat eredményeznek, a tevékenységben alkotóként, előadóként vagy közönségként részt vevők szemléletét, esetenként élethelyzetét jótékonyan és maradandóan átalakítják. Arra is tekintettel voltunk, hogy a bemutatott minták részben vagy egészben követhetők, más körülmények között alkalmazhatók legyenek. (A megadott honlapok segítségével ezek és a többiek is alaposabban megismerhetők.)

Honlapok:

Az Európai Bizottság által 2006-ban kiválasztott projektek:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/dialogue/catal_dial_en.pdf

A Compendium gyűjtése a figyelemre méltó mintákból:

<http://www.culturalpolicies.net/web/files/19/4/en/ICDGoodPractises.pdf>

Az év programjának részeként támogatott projektek:

www.dialogue2008.eu

• *CORDOBA - a sokszínűség erősítése a helyi kulturális központokban*

Ez a flamand projekt az etnikai sokszínűséget erősíti a kulturális intézmények szakalkalmazottai körében. Művelődési házakban, kulturális központokban részdíjban foglalkoztatva, munka mellett képzik a kisebbségi háttérű fiatalokat, akik kapcsolatrendszerük segítségével már a felkészítés folyamán is képesek a közönség új rétegeit elérni. Ha a képzés birtokában elhelyekednek a kulturális ágazatban, a programkínálat színesebb tétele is remélhető tőlük.

• *Kölcsönvett önazonosságok - Szemszögváltás a kultúrák közötti párbeszéd segítségével*

A több országra kiterjedő projekt a kultúrák közötti párbeszédre összpontosító modullal egészíti ki az egyetemi tantervben szereplő nyelvi kurzusokat, amelynek keretében a diákok új szemszögből ismerhetik meg saját és a külföldi társhallgatók kulturális

identitását. A fiatalok szerepjátékok, gyakorlatok, szemináriumok segítségével fedezik fel a kultúra nem, kor, faj és nemzetiség szerinti árnyalatait és ezek következményeit a növekvő Európai Unióban.

• *A jövők összekapcsolása - a filmkészítés mint a párbeszéd eszköze*

A British Council két médiaoktatási intézményének részvételével, 2005-ben indult a kezdeményezés, amely öt afrikai ország és az Egyesült Királyság fiatal filmkészítői számára lehetővé tette, hogy személyes történeteket vigyenek filmre a kultúrák és a kulturális identitások összefonódásáról. Öt brit filmes diák és öt afrikai fiatal - párokban dolgozva - nyugat-afrikai és brit helyszíneken forgatott egy-egy dokumentumfilmet. Az elkészült műveket nyilvános bemutatókon és az internet segítségével juttatták el a közönséghez.

• *Népmesék: a kulturális sokszínűség képei*

A hajdúböszörményi Angol Műhely Kulturális Egyesület tíznapos programja során öt ország hátrányos helyzetű fiataljai országuk népmeséit ismertették, elemezték és vitatták meg, kimutatva és összehasonlítva a sztereotípiákat. Ezen az úton

fedezték fel a kulturális sokszínűségnek, illetve egymás történelmének és kultúrájának értékeit. A népmesék egy-egy nemzet kultúrájának beszédes kifejezőeszközei. A projektet folytatni tervezik, évente változó országok részvételével.

• *Interkulturális menedzsment: a vállalati stratégiafejlesztés kulcseleme*

A kultúrák ismeretét magába ötvöző munkaerő-politika előnyt jelenthet a cégek közötti versenyben. A Volkswagen által szervezett program olyan trénerek és szakértők online képzését célozza meg, akik multikulturális háttérű csoportokkal fognak dolgozni. A hét országra kiterjedő projekt a kultúraközi párbeszéd olyan gyakorlati vonatkozásaira koncentrálna, mint a személyes kapcsolatok, az adott környezetben megfelelő viselkedés, a személyes távolság, a szokások vagy a kulturális sztereotípiák.

• *A göteborgi Világ Kultúráinak Múzeuma*

A svéd múzeum egyszerre a párbeszéd helyszíne, közösségi találkozóhely és a változások katalizátora. Időszakos kiállításaival és rendezvényeivel előmozdítja a párbeszédet a más és más társadalmi osztályhoz tartozó, legkülönbözőbb korú, nemű, szexuális orientációjú, iskolázottságú és etnikai származású emberek között. A múzeum változatos programokat és eseményeket kínál: különleges vendégelőadások, közösségi estek és fórumok ösztönzik a közönséget a nemzetközi és a helyi kulturális ügyekben való aktívabb részvételre.

• *Médiaszövegek és kontextusok a fiatalok számára a világ minden táján*

A bolognai Lai-momo szervezet projektje a médiaoktatást és az interkulturális dimenziót ötvözi: a cél kritikus szemlélet kialakítása a fiatalok körében a médiával szemben, hiszen a média más földrészek fiataljairól sztereotípiákat közvetít. A projektet nemzetközi médiakutatás előzte meg. Az ötnyelvű „Glocal Youth” honlap nyelv- és médiaoktatási tananyagokat is tartalmaz: interkulturális szótárt, cikkeket, képeket, hirdetőket. Az oldal a párbeszéd és az eszmecsere helye is.

• *Látható\atlan város - Utazás a 26-os buszon, a Dah Színház projektje*

A projekt a belgrádi 26-os busz menetrend szerinti járatán valósult meg. Ez a járat olyan városrészekben megy keresztül, ahol nagy a kisebbségek aránya. A projekt célja az volt, hogy felhívja rájuk a figyelmet, megmutassa, hogy Belgrád multikulturális város, ezért a Dah Színház művészei a kisebbségek viseletébe öltöztek, a nyelvükön énekeltek. A megértés erősítésén túl a kisebbségek kulturális örökségének a megőrzéséhez kívántak hozzájárulni.

• *Tartozni valahová: londoni menekültek történetei*

Az angliai bevándorlók egyesületei által szervezett közös projekt betekintést nyújt a londoni menekültek életébe, megmutatja, milyen gondokkal kell megküzdeniük, és hogyan járulnak hozzá London kultúrájához. Ezért több mint százötven menekült élettörténetét gyűjtötték össze az adott közösségből kikerülő kérdezőbiztosok segítségével, és ezeket fotókkal és személyes tárgyakkal is illusztrálták. Ebből kiállításokat szerveztek, majd az anyagot a Londoni Városi Múzeum fogadta be.

• *A multikulturalitás és a tolerancia erősítése a Vajdaságban*

A projekt a demokratikus, nyitott társadalom, a multikulturalitás és a többnyelvűség értékeire kívánja felhívni különösen a fiatalok figyelmét, a közös történelemre és kulturális tapasztalatokra

alapozva. Ennek azért van különös jelentősége, mert Szerbia ezen régiójában gyakran került sor az etnikumok közötti erőszakos konfliktusokra. A projekt keretében ezért a gyerekek a közös történelemről kiállításokat szerveznek, multimédiás CD-t és rövidfilmeket készítenek, és vetélkedőket, sportversenyeket rendeznek.

• *Az európai városi kultúra: a sokszínűség és a városi cserekapcsolatok elősegítése*

A CIRCLE szervezet, a Budapesti Kulturális Observatórium részvételével, hat európai városban (Barcelona, Budapest, Párizs, Róma, Tallinn és Varsó) vizsgálta meg és hasonlította össze a kisebbségek kulturális helyzetét, a többség és a kisebbségek együttműködését, a helyi identitás megőrzésének esélyeit. Vizsgálták a kisebbségek, illetve a multikulturalitás helyét a várospolitikai döntésekben, illetve az európai városok közötti kapcsolatokban.

• *Képregények: egy közös nyelv a közös értékek népszerűsítéséhez*

A fiatalokat hatékonyan lehet képregényekkel elérni, hiszen értékrendjük és világlképük kialakulóban van. Ez fontos olyan lényeges témák szempontjából is, mint a sokszínűség és a kultúrák közötti párbeszéd. A bolognai Lai-momo szervezet égisze alatt művészek nemzetközi csapata öt képregényt alkotott. Öt közösen kiválasztott érték szemléltetésére. A történetekre épültek azok a viták, amelyeket a fiatalok a tanárok vagy a szülők segítségével folytattak le.

• *A múlt alakítása*

A Közép-európai Egyetem projektje a volt kommunista országok diákjainak és fiatal kutatóinak segítségével két, angol nyelven kiadott tanulmánykötetben dolgozta föl, hogy az ellentétek és feszültségek szabdalta régió országaiban a sajtó, a művészet és a történettudomány hogyan jeleníti meg a világháborúk és a pártállami diktatúrák korszakát. A kultúrák között sikeres párbeszéd feltételeinek javítását szolgálta a közös munka, a megközelítések egybevetése.

6. A kultúrák közötti párbeszéd helye az Unió egyéb programjaiban

6.1. Az Anna Lindh Alapítvány a Kultúrák Közötti Párbeszédért

Részben az unió belső fejlődésének, részben regionális és globális folyamatoknak a hatására, 1995-ben Barcelonában indult útjára az Euro-mediterrán Partnerség programja, amely az Európai Unió és tizenkét mediterrán ország (Algéria, Ciprus, Egyiptom, Izrael, Jordánia, Libanon, Marokkó, Málta, Palesztin Nemzeti Hatóság, Szíria, Törökország és Tunézia, valamint megfigyelőként Líbia és Mauritánia) kapcsolatainak keretét szolgálja. A partnerség három, egymást kölcsönösen kiegészítő pillérré épül:

- A politikai és biztonsági partnerség (célja a béke és a stabilitás megerősítése)
- A gazdasági és pénzügyi partnerség (a cél egy euromed szabadkereskedelmi térség létrehozása, a fenntartható fejlődés ösztönzése, az integráció előmozdítása)
- A szociális, kulturális és humán partnerség (a cél a kulturális örökség védelme, a kultúrák közötti megértés előmozdítása és a civil társadalom kapcsolatrendszerének erősítése)

Ez utóbbi pillérré épül, egyebek közt, a kultúrák és civilizációk közötti párbeszéd. 2005 áprilisában, az Európai Bizottság és az euro-mediterrán országok támogatásával elindult az Anna Lindh Euro-mediterrán Alapítvány a Kultúrák Közötti Párbeszédért. (Anna Lindh Svédország 2003-ban, merényletben elhunyt külügyminisztere volt.) Az alapítványról bővebben: Mikita Gyöngyi-Tóth Veronika „Kultúra és az Euro-mediterrán Partnerség” című munkájában (KultúrPont Iroda, 2006).

Az Anna Lindh Alapítvány olyan projektekhez nyújt anyagi támogatást, amelyek elsősorban a fiatalokhoz szólnak, hozzájárulnak a kulturális sokszínűség megjelenítéséhez és a kultúrák közötti

párbeszédhez. Fő célkitűzések, tevékenységi körök:

- a kulturális hasonlóságok feltérképezése, különös tekintettel a tolerancia megerősítésére, a rasszizmus és az idegengyűlölet kiküszöbölésére;
- a kulturális, a tudományos és a vallások közötti párbeszéd kialakítása széles körben;
- a fiatalok képzése és együttműködése, művészetek, kulturális cserék, valamint a nők szerepének erősítése.

Az alapítvány minél több civil szervezetet kíván bevonni az együttműködésbe. Erre szolgál a tagországok civil szervezeteiből és intézményeiből álló Hálózatok Hálózata, amely emellett azt is célozza, hogy az együttműködésről a média különféle formákban tájékoztatást adjon, láthatóvá téve az euro-mediterrán kapcsolatrendszert. A nemzetközi pályázatokra való jelentkezés előfeltétele, hogy uniós és euro-mediterrán ország civil szervezetei egyaránt részt vegyenek a programban. A pályázatok folyamatosak, évente két-három határidőt állapítanak meg.

A 2008-as uniós év jegyében az alapítvány elindította az „1001 Actions for Dialogue” (1001 akció a párbeszédért) című kampányt. A kampány során összegyűjtik az euromed régióban zajló, párbeszédre irányuló kezdeményezéseket, valamint erősíteni kívánják a párbeszéd fontosságának megértését a civil társadalom és a lakosság körében. 2008. május 22-én, a „Párbeszéd éjszakáján” a harminchét tagországban együtt ünneplik a kultúrák közötti párbeszédet.

Honlapok:

http://ec.europa.eu/comm/external_relations/euromed/euromed_foundation/index.htm

<http://www.euromedalex.org>

www.okm.gov.hu/annalindh

www.kulturpont.hu/annalindh

6.2. Az „Európa Kulturális Fővárosa” rendezvénysorozat

A Maastrichti Szerződéssel 1992-ben közösségi szintre emelt uniós kulturális politika egyik prioritása az európai kulturális örökség védelme. Ennek szellemében indult 1985-től az a kezdeményezés, amelynek köszönhetően évente korábban egy, újabban két (néha több) várost kineveznek *Európa kulturális fővárosának*. A címhez jelképes uniós támogatás társul, ami a rendezvény egy-két százalékát fedezi.

Az Európa Kulturális Fővárosa rendezvénysorozat célja, hogy bemutassa az európai városok kulturális és művészeti sokszínűségét és előtérbe helyezze a közös európai kulturális örökséget. A városok lakói újra felfedezhetik a városiasságot, a városban való élet szépségét, átalakíthatják utcáikat, köztereiket.

2008-ban Liverpool és Stavanger Európa kulturális fővárosa. A 2010-es évre Magyarország, Németország és Törökország városai pályázhattak, így lesz Pécs, Essen és Isztambul 2010 kulturális fővárosai.

Pécs programtervezetében nagy hangsúllyal szerepelt a tágabb régió kulturális sokszínűsége, illetve a városban és környéken élő kisebbségek hagyományai, és a program ezekre építve a kultúrák közötti párbeszédet szolgálja. A benyújtott pályázat

tengelyében ezenkívül öt nagyszabású beruházás szerepelt: zenei és konferenciaközpont, új regionális könyvtár, új kiállítási épület, a pályázatnak a nyilvános terek kérdését a középpontba állító városfogalmához kapcsolódóan a pécsi közterek és parkok újraeljesztését célul kitűző projekt, és mindennekfőltt a Zsolnay-gyár döntően műemléki épületegyüttesének felújítása és kulturális negyedde szervezése.

Pécssett a művészeti és kulturális programok már 2007-től az Európa Kulturális Fővárosa szellemében szervezettek, ezek 2008-ban többek között a kultúrák közötti párbeszéd előmozdítását célozzák, és részei az év hazai programsorozatának. A zenei, ifjúsági, civil és művészeti események mellett folyamatos szakmai párbeszéd zajlik többek között a környezet- és egészségkultúra, a Balkán felé való nyitás, az esélyegyenlőség és a multikulturális város mottókkal fémjelzett témakörökben, amelyek tükrözik, hogy a pécsi program tartalmaiban is a párbeszédre épít.

Honlap

www.pecs2010.hu

<http://www.kulturhauptstadt-europas.de/start.php>

www.istanbul2010.org

6.3. A Kultúra program (2007–2013)

A 2000 és 2006 közötti időszakra létrehozott és széles körben ismertté vált *Kultúra 2000* program helyébe a 2007 és 2013 közötti időszakra a *Kultúra* program lépett.

A keretprogram általános célja az európai szintű kulturális együttműködés előmozdítása, az európai identitástudat erősítése.

A program konkrét céljai a következők:

- elősegíteni az Európai Unió országainak kulturális ágazatában dolgozók mobilitását;
- előmozdítani a műalkotások és más kulturális javak országok közötti mozgását;
- ösztönözni a kultúrák közötti párbeszédet.

A fenti célkitűzések elérése érdekében a Bizottság támogatást nyújt a legalább hat ország hat szervezetének részvételével folyó többéves, illetve a legalább három ország három szervezete által szervezett rövid távú együttműködési projektek számára. Ugyancsak a *Kultúra* program keretében támogatja a Bizottság Európa Kulturális Fővárosait, az unió kívüli országokkal való együttműködést, ezenkívül európai díjakat hoz létre az irodalom, a kulturális örökség és az építészet terén. Ezen túlmenően a program költségvetéséből járulnak hozzá egy sor európai szintű kulturális szervezet működéséhez, valamint tanulmányok, elemzések elkészítéséhez.

A keretprogram 2007 és 2013 közötti összköltségvetése 354 millió euró.

A program pályázataival kapcsolatos hazai feladatokat a KultúrPont Iroda látja el.

Honlap:

www.kulturpont.hu

6.4. A MEDIA 2007 program

Az Európai Unió 1991-ben indította az ötéves időtartamra szóló MEDIA programot, melynek folytatása volt a MEDIA II. (1996–2000), illetve a MEDIA Plus (2001–2006). A 2007–2013-as időszak-

ban a program MEDIA 2007 néven fut tovább. A program az audiovizuális szektor támogatására jött létre, konkrét céljai a következők:

- szakemberek képzése, továbbképzése;
- filmgyártás (a forgatókönyvírástól a produkciós partnerek felkutatásáig);
- terjesztés (mozik támogatása, videóterjesztés stb.);
- és ezek révén az európai film védelme és támogatása az amerikai hegemoniával szemben.

A program alapító okirata a kiemelt célok között szerepelteti az európai kulturális és nyelvi sokszínűség, valamint az európai filmművészeti és audiovizuális örökség megőrzését és bővítését, elérhetővé tételét a közönség számára, illetve konkrétan a kultúrák közötti párbeszéd előmozdítását.

A keretprogram 2007 és 2013 közötti összköltségvetése 755 millió euró.

A program magyarországi információs irodája a MEDIA Desk Magyarország Iroda.

Honlap:

www.mediadesk.hu

6.5. A Fiatalok Lendületben Program

Ez az uniós program a fiatalok mobilitását segíti elő elsősorban az EU határain belül, és azon kívül is, lehetőséget nyújtva arra, hogy a fiatalok bővítsék látókörüket, valamint értékes élet- és munkatapasztalatokkal gazdagodjanak. A program legfontosabb célkitűzései között szerepel a fiatalok aktív polgári szerepének előmozdítása, különös tekintettel az Európa-polgári szerepükre, illetve a fiatalok szolidaritásának fejlesztése, különösen annak érdekében, hogy erősödjön a társadalmi összetartás az Európai Unióban. A különböző országokban élő fiatalok közötti kölcsönös megértés és tisztelet kialakítása, illetve ezen szemlélet megerősítése is a program kiemelt célkitűzése. Mindezek érdekében támogatja azokat az ifjúsági területen megvalósuló európai együttműködéseket, melyek ösztönzik a kulturális sokszínűség érték-

ként való elfogadását. Ennek megfelelően 2008-ban a kultúrák közötti párbeszéd a Fialatok Lendületben programnak is az egyik prioritása.

A program öt alprogramjának keretében lehetőség nyílik többek között ifjúsági cserék, nemzetközi ifjúsági és ifjúságpolitikai projektek megvalósítására, illetve más országban megvalósuló önkéntes szolgálat teljesítésére is.

A program költségvetése 2007 és 2013 között 885 millió euró.

Honlap:

A programot hazánkban képviselő Mobilitás Országos Ifjúsági Szolgálat webcíme:
www.mobilitas.hu

6.6. Az Európai Unió „Európa a polgárokért” című programja

Az Európai Bizottság azt a szerepet szánja az *Európa a polgárokért* elnevezésű új, 2007-től 2013-ig tartó programjának, hogy valódi kapocs legyen az állampolgárok és az unió között. Fontos, hogy a polgárok ismerjék és vállalják az uniós polgárságból fakadó jogait és kötelezettségeiket, valamint hogy kialakuljon bennük az összetartozás érzése és az európai identitástudat.

A polgárok aktív részvétele elengedhetetlenül szükséges Európa közös építésében, a program ennek érdekében támogatja különböző országok polgárainak és szervezeteinek együttműködését: lehetőséget teremt a személyes találkozásra, a közös tevékenységek, akciók során együtt alakítsák ki saját elképzelésüket egy nemzeteken túlmutató, de a sokszínűséget tiszteletben tartó Európáról.

Az Európa a polgárokért program a következő általános célkitűzések megvalósításához kíván hozzájárulni:

- együttműködési és részvételi lehetőség biztosítása a polgárok részére egy demokratikus, a világ felé nyitott Európa építésében, amelyet a kulturális sokszínűség egyszerre egyesít és gazdagít;
- a közös értékeken, történelmen és kultúrán

alapuló európai azonosságtudat kialakítása;

- az állampolgárok körében annak a szemléletnek a megerősítése, hogy részesei az Európai Uniónak;
- az európai polgárok közötti kölcsönös megértés megerősítése, tiszteletben tartva és népszerűsítve a kulturális és nyelvi sokszínűséget, egyúttal hozzájárulva a kultúrák közötti párbeszédhez.

A programban a következő négy fő irányban várnak pályázatokat:

- *Aktív állampolgárok Európáért:* A pályázatokat az önkormányzatok nyújthatják be, már létező vagy hivatalosan előkészítés alatt álló testvérvárosi kapcsolatok keretében tervezett konferenciák és tapasztalatcserék megvalósítására, két vagy több országból származó partnerek részvételével.
- *Aktív európai civil társadalmat!* E körben nonprofit szervezetek (egyesületek, szövetségek, kamarák, oktatási intézmények, vallási szervezetek stb.) pályázhatnak szeminárium, konferencia, művészeti műhelytalálkozó, amatőr sporttevékenység, közművelődési képzési program lebonyolítására, illetve egy adott területen működő civil szervezetek tartós hálózatának kialakítására. Egy projektben legalább két civil szervezet vesz részt két különböző országból.
- *Együtt Európáért:* Széles tömegeket vonzó eseményekhez, illetve a programban folyó különféle tevékenységekről, egyéb kezdeményezésekről szóló tájékoztatáshoz lehet ebből a forrásból támogatást szerezni, de innen finanszírozzák kutatások, tanulmányok elvégzését is.
- *Megemlékezés a náciizmus és a sztálinizmus áldozatairól, az ehhez kapcsolódó fontosabb levéltárak és helyszínek megóvása.*

A program uniós összköltségvetése 215 millió euró. A program hazai végrehajtásáért a Tempus Közalapítvány felel, a közalapítvány honlapján megtalálhatók a pályázatokkal kapcsolatos részletes információk.

Honlapok:

www.tka.hu

http://www.ec.europa.eu/dgs/education_culture/activecitizenship/index_en.htm

7. Az Európai Parlament és a Tanács 1983/2006/ek határozata

Tudjuk, hogy nem életszerű a magas szintű diplomáciai szövegek figyelmes olvasása. Mivel azonban bonyolult témáról, illetőleg az unió egyik kiemelt akciósorozatának alapokmányáról van szó, mégis erre biztatunk. Fontos tudni, hogy a komplex, olykor ellentmondásos és érzékeny kérdéskörből mit emel ki, hogyan értelmez, valójában tehát mire is törekszik az Európai Unió ezzel az évvel.

A döntést tartalmazó két paragrafus a teljes, több mint háromezer szavas határozatnak csak töredéke. A diplomáciai egyezmények műfaji sajátosságainak megfelelően a határozat lényegét hordozó cikkek előtt tizenkilenc bekezdésben sorakoznak a döntést indokló érvek. Közülük a tizenkettedik foglalja össze, hogy a határozat gazdái milyen hatást, eredményt várnak az évtől:

„(12) A kultúrák közötti párbeszéd európai éve hozzájárulhat a kultúrák közötti párbeszédnek a közösségi politikákba, fellépésekbe és programokba történő, horizontális és ágazatokon átívelő prioritásként való beillesztéséhez, valamint a kultúrák közötti párbeszéd előmozdítását szolgáló legjobb gyakorlatok meghatározásához és egymással történő megosztásához. A kultúrák közötti párbeszéd terén a legjobb gyakorlatok és projektek érzékelhető elismerése ösztönzi az érdekelteket, és a civil társadalom körében népszerűsíti az elgondolást.”

S akkor következzen az évet meghirdető határozat lényegét jelentő két paragrafus, széljegyzetekkel kísérve.

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1983/2006/EK HATÁROZATA (2006. december 18.)

a kultúrák közötti párbeszéd európai évéről
(2008)

1. cikk Tárgy

A 2008. évet „a kultúrák közötti párbeszéd európai évének” nyilvánítják abból a célból, hogy felhívják a figyelmet a kultúrák közötti párbeszéd 2008 után is folytatódó, folyamatos fenntartására, illetve, hogy nagy nyilvánosságot biztosítsanak e témának.

2. cikk Célok

(1) A kultúrák közötti párbeszéd európai évének általános célja, hogy hozzájáruljon a következőkhöz:

- a kultúrák közötti párbeszéd folyamatának előmozdítása, amely következtében valamennyien, akik az EU területén élnek jobban be tudnak illeszkedni egy nyitottabb, de ugyanakkor összetettebb kulturális környezetbe, amelyben a különböző tagállamokban, illetve az egyes tagállamokon belül is, különböző kulturális identitások és meggyőződések egymással párhuzamosan léteznek;

- a figyelem felhívása a kultúrák közötti párbeszédre mint a sokrétű és dinamikus társadalom megvalósításához való hozzájárulásra, és az ilyen társadalomból származó előnyök kihasználásának lehetőségére Európában és a világban egyaránt;

- ráébreszteni valamennyi, az EU területén élő személyt, különösen a fiatalokat a világra nyitott, a kulturális sokszínűséget tiszteletben tartó, tevékeny európai polgárság megteremtésének jelentőségére.

Tanácsan itt a tagállamok kormányainak képviselőiből álló „Európai Unió Tanácsát” kell érteni.

Az 1. cikk („cikk” helyett cikkely, paragrafus vagy szakasz is használatos) előtt az ilyen jellegű okmányok műfaji sajátosságaihoz igazodva tizenkilenc pontból álló „preambulumban” (ezt itt nem mutatjuk be) foglalja össze azokat a megfontolásokat, amelyek a határozathoz vezettek.

A törekvés tehát nem a párbeszéd 2008-as fokozására vagy elmélyítésére koncentrál, hanem a figyelem felhívására, aminek tartós hatása lehet a későbbi évekre is.

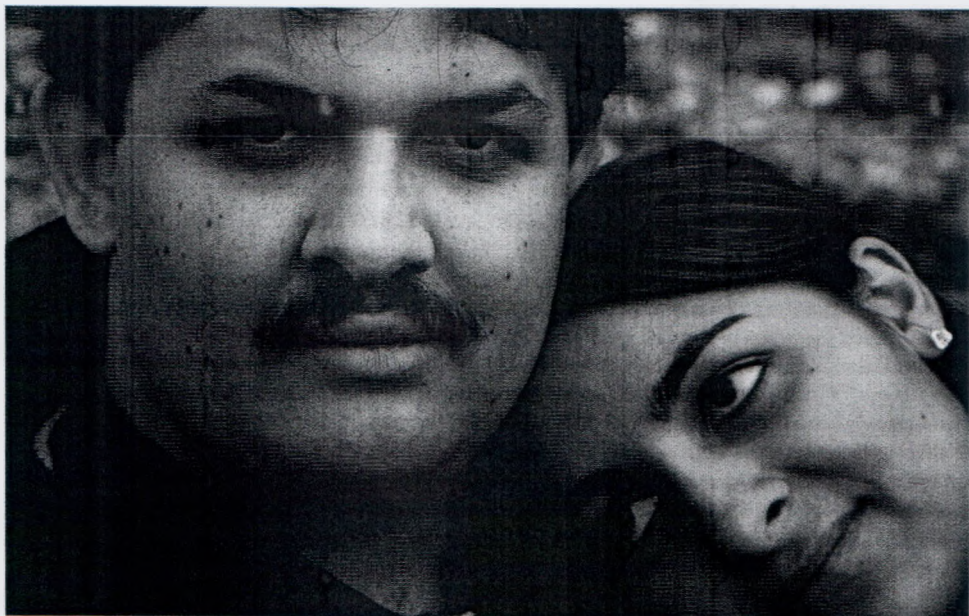
A mértéktartó „hozzájáruljon” szó helyett például a „megteremt”, vagy akár az „erősít” ige használata ilyen bonyolult kérdéshez nem illő kincstári illúziót sugallna.

A tagállamok közötti európai kulturális sokszínűség mellett a hangsúly az országokon belüli multikulturalitásra helyeződik.

A „meggyőződések” szó utal a kultúra tágabb, például a vallást is magába foglaló felfogására.

A kultúrák közötti párbeszéd, illetve a sokrétű, dinamikus társadalom nem pusztán erkölcsi vagy esztétikai eszmény, hanem hasznos is, többek között globális versenyelőnyt kölcsönözhet Európának.

„Különösen a fiatalok” - a modern nyugat ifjúságfétiséis túl kicsit tetten érhető a teendők súlyával való szembesülés is, érdemi megoldást a jövő nemzedékeitől remélhetünk.

amelynek alapjául az EU-nak az EU-Szerződés 6. cikkében és az Európai Unió alapjogi chartájában meghatározott közös értékei szolgálnak;

- hangsúlyozni a különböző kultúrák és a kulturális sokszínűség megnyilvánulásainak hozzájárulását az EU tagállamainak örökségéhez és életmódjához;

(2) A kultúrák közötti párbeszéd európai évének egyedi céljai a következők:

- az EU területén élők - különösen a fiatalok - tudatosságának növelése azzal kapcsolatban, hogy mindennapi életük során fontos a kultúrák közötti párbeszédben való részvétel;

- a kultúrák közötti párbeszéd elősegítése céljából az EU-szerte alkalmazott legjobb gyakorlatok felismerésére, egymással való megosztására és érzékelhető európai elismerésre irányuló munka, különösen a fiatalok és a gyermekek körében;

A „közös európai értékek” nem maradnak elvont homályban: megkapjuk a pontos jogforrást.

Vagyis hagyományaink és életmódunk változnak, és ebben szerepe van a kultúrák egymásra hatásának.

Egyedi, azaz konkrét célok következnek.

Nemcsak az uniós polgárok, hanem minden itt élő megszólítanak.

Tanuljunk egymástól, vegyük át a sikeres tapasztalatokat. Azt tesszük, ami máshol bevált, meddő önálló próbálkozások helyett. (A jó illetve legjobb gyakorlatok a nemzetközi szervezetek zsargonjának kedvelt fordulata, a *best practices* tükörfordítása.)

- az oktatás szerepének erősítése, amely fontos közvetítő eszköz a sokszínűség megismertetésében, más kultúrák jobb megértésében, készségek és helyes társas magatartási minták elsajátításában, valamint annak a központi szerepnek a hangsúlyozásában, amelyet a média tölt be az egyenlőség elvének és a kölcsönös megértésnek az előmozdításában;

- a kultúrák közötti párbeszédhez hozzájáruló közösségi programok és fellépések ismertségének és koherenciájának fokozása, illetve valamennyi ilyen program és fellépés támogatása, folytatatlanságának biztosítása;

- a kultúrák közötti párbeszéd új megközelítési módjainak feltárásához való hozzájárulás, többek között a különböző ágazatokhoz tartozó érdekeltek széles körének együttműködése révén.

Amint általában a kultúra dolgában, a kultúrák közötti kapcsolatokban is döntő az iskola és a média szerepe.

Párbeszédnél többről van szó: magatartásunket, viselkedésünket a más kultúrákra való tekintettel kell változtatnunk.

Az Unió különféle akciói (esetünkben például a Kultúra keretprogram vagy a kulturális fővárosok programsorozat) szinergiájának erősítésére van szükség...

... a kulturális szektoron túlnyúló érvénnyel.

A határozat további tizenhárom paragrafusa részletezi az Évvel kapcsolatos intézkedéseket, szervezeti, finanszírozási kérdéseket.

Honlap:

http://www.interculturaldialogue2008.eu/fileadmin/downloads/documents/240-officialdocuments/legal_basis/legal_basis_HU.pdf

8. Egység a sokféleségben – beszélgetés Ján Figel' európai biztossal

A KultúrPont Iroda a „2008 – A kultúrák közötti párbeszéd európai éve” kezdeményezés ötletének felvetőjével, Ján Figel' oktatásért, kultúráért és ifjúságért felelős EU-biztossal beszélgetett az évről és annak tervezett programjairól.

A kultúrák közötti párbeszéd európai évének ötlete Ján Figel'-től, a kultúráért felelős európai bizottsági biztostól származik. Figel' elképzelését 2004. szeptemberi európai parlamenti meghallgatásán terjesztette elő. A politikus örömmel fogadta, hogy e témáról kérdeztük.

Európa jelentős változásokon ment. megy keresztül – kezdte a beszélgetést Figel' – a folyamatos bővítések, az egységes piac teremtette, megnövekedett mobilitás, valamint az Európán kívüli világgal folytatott jelentős kereskedelmi és munkaerő-csere folyamatok összehatása révén. A kultúrák közötti párbeszéd nemcsak az európai népek egymáshoz való közeledésének nélkülözhetetlen eszköze, hanem ezek kultúráit is közelebb hozza egymáshoz. Figel' hangsúlyozta, hogy jó lenne, ha valamennyien észrevennék: Európa sokkal több egyszerű piacnál. Kiemelt szerepe van a nyitottságnak, hiszen ennek alapján könnyebb szembenézni a jövő kihívásaival. Nem szabad elfelejtenünk, hogy a sokszínűség erősíti Európát. Használjuk ki ezt az adottságot – tette hozzá a szlovák politikus –, hiszen Európa ereje ebben rejlik.

Ezt a gondolatmenetet folytatva Ján Figel' hozzáfűzte, hogy a nyelvi, az etnikai és a vallási sokszínűség tisztelete elengedhetetlen. Az Unió nem a különbségek eltüntetését irányozza elő, nem egységes identitás kialakításáról szól, hanem az Európa népei közötti szorosabb együttműködés és megértés a cél. Jól látható és tapasztalható – folytatta –, hogy a migráció nehézséget jelent egyes régiókban. Az új tagállamoknak a csatlakozás gazdasági kérdései mellett egyéb kérdésekkel, például a kisebbségek helyzetével is foglalkozni-

uk kell – a roma közösségek ügye például több régióban is érzékeny terület. Kiemelte, demokratikus, szabad Európa csak demokratikus és szabad közösségeken alapulhat. Azok számára is azonos lehetőségeket kell biztosítani, akik ma még hátrányos helyzetben vannak.

Célok, költségvetés

A 2008-as európai év különleges eszköz az unió területén élő emberek, polgárok figyelmének felhívására a közös európai értékekre. „Arra gondolok, hogy a párbeszéd képes a társadalom valamennyi területét, alkotórészeit megmozgatni és bevonni a közös programba” – vélekedett Figel'. A figyelem felhívása többek között azért fontos, mert nyitott európai polgárokra van szükség, hogy a sokszínűség ne konfliktusokhoz vezessen, hanem inkább a közös érték tiszteletét váltsa ki. A kultúrák közötti párbeszéd, a kulturális tevékenységben való részvétel segíthet a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok társadalmi kirekesztettségének, elszigetelésének leküzdésében. „Szeretném

hinni, hogy a kultúrák közötti párbeszéd segíthet abban, hogy ezek a csoportok újra helyet találjanak az adott társadalomban” – mondta a biztos.

A kulturális párbeszéd nemcsak a figyelemfelkeltésre jó, hanem segít jobban megismerni egymást – különösen, ami a kulturális hagyományokat, a vallási gyakorlatot és a történelmet illeti. „Nem győzöm hangsúlyozni – emelte ki Figel –, hogy a kultúrák közötti párbeszéd segíthet a magán-, a társadalmi és a polgári élet alapvető értékeinek átadásában. Ezek: a szolidaritás, a tolerancia, a demokrácia és a kulturális sokféleség megértése.” Regionális és helyi szintű együttműködésre van szükség oktatási és képzési létesítmények, nem-kormányzati szervezetek, ifjúsági, sport-, kulturális és vallási szerveződések részvételével.

A kultúrák közötti párbeszéd európai évének céljai között találjuk az interkulturális dialógus előmozdítását, és egy olyan tevékeny és a világra

nyitott európai polgárság megteremtését, amely tiszteletben tartja a kulturális sokszínűséget, s amelynek alapja az unió közös értéke. Ez a párbeszéd az ismeretek cserejének és a kultúrák megismerésének legfontosabb eszköze lehet.

A Bizottság az európai évre tízmillió eurós költségvetést biztosít. Ebből a keretből finanszírozzák azokat a projekteket, amelyek közösségi szinten főleg a fiatalok figyelmét hívják fel az európai év célkitűzéseire. Tagállami szinten az európai dimenziójú programok számíthatnak uniós támogatásra, közösségi szinten pedig az európai év előkészítését, illetve hatását vizsgáló kutatások és tanulmányok elkészítését finanszírozzák.

Ján Figel ugyanakkor hangsúlyozta, hogy lehetőséget kell biztosítani az állampolgároknak arra, hogy a párbeszéd keretében részt vehessenek egy egységes Európa építésében, amely demokratikus és kulturális sokszínűsége révén gazdagabb és összetartóbb lesz.

Várt eredmények

Arra a kérdésre, hogy mit vár ettől az évtől, a biztos azt felelte, elsősorban a figyelem felkeltését a sokszínűség adta gazdagság iránt: a tolerancia és a kölcsönös megértés ösztönzését; és nem utolsósorban a közös értékeken, történelmen és kultúrán alapuló európai identitás fejlesztését. Figyel még két, számára fontos dolgot tett hozzá, nevezetesen az aktív európai polgárság koncepcióját, amely fontos szegmense lehet az évnak, valamint a közösséghez tartozás érzésének fejlesztését.

A biztos utalt arra is, hogy egyre többet hallani a multikulturális problémákról, feszültségekről. Ezek megoldásaként párbeszédre, kultúrák közötti párbeszédre szólít fel. „A párbeszéd az érettség jele. Egy párbeszéd során egy meg egy az kettőnél több, hiszen különféle szinergiák lépnek működésbe. Párbeszéd nélkül az előbbi összeadás végeredménye

kettőnél kevesebb, mert félreértések lehetségesek, elveszhetnek információk. Párbeszéd nélkül elvesztünk valamit, és így a félreértés és a konfliktusok felé megyünk, vagyis épp azt érzük el, amit nem szeretnénk” – mondta a szlovák politikus. A kulturális párbeszéd folytatása szerinte egyaránt fontos a helyi, a regionális, a nemzeti, az európai és a nemzetközi/globális szinten. „Fontosnak tartom – tette hozzá a biztos –, hogy az új tagországok is csatlakozzanak ehhez a programhoz. Azonban ideje lenne túllépni a »rég-új tagállam« felosztáson. Az úgynevezett Nyugaton helyenként azt gondolják, a bővítés problémát okoz, és tartanak tőle. Mi, Szlovákiából úgy látjuk, hogy a bővítés inkább az unió »európaizálását« jelenti, gazdagabbá, versenyképesebbé teszi az Uniót.”

„Tisztában vagyunk azzal, hogy különbözőek vagyunk és egyediek – mondta Ján Figel –, az emberiség nagy egységének tagjai vagyunk, mégis, az identitásunknak van személyes, nemzeti, regionális szintje is.” Az, hogy az identitás konfliktusforrás lenne, szerinte félreértés. Véleménye szerint az a sikeres ország, ahol megmarad az identitás, törődnek az anyanyelv ápolásával, s emellett tudatilag és érzelmileg nyitottak más kultúrák iránt.

A következő év a kreativitásé

A biztos végezetül elmondta: a 2008-as események egyfajta folytatásaként 2009-et a kreativitás és az innováció évének szeretnék nyilvánítani. Az Unió egyik nagy problémája, hogy jó képességű szakemberei Amerikába, Ázsiába mennek dolgozni, márpedig az Unió versenyképességének javításához rájuk Európában van szükség. Itt kapcsolódunk a lisszaboni stratégiához, amelynek egyik célja, a több és jobb munkahely létrehozása, a fenntartható fejlődést helyezi előtérbe. Többet kell tehát foglalkozni az innovációval. Nem a friss tőkére kell alapozni, hanem a kreativitásra és a beruházásra, mert ezek lesznek aztán a növekedés eszközei.

(Az interjút Faragó Márta készítette.)

A kultúrák közötti
párbeszéd európai éve
2008

Együtt
a sokféleségben

www.parbeszed2008.eu

az Európai Unió kezdeményezése

A kultúrák közötti 2008
párbeszéd európai éve

OKTATÁSI
ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM

Kultúr *pont*
KULTÚRPONT IRODA